

20200520

Remissvar från Cements AB avseende den klimatpolitiska vägvalsutredningens betänkande "Vägen till en klimatpositiv framtid" (diarienummer M2020/00166/KI)

Cementa AB är ett av Sveriges största byggmaterialföretag. Cementa tillverkar och säljer cement och erbjuder kunskap om användning av cementbaserade produkter. Tillverkningen sker i Slite och Skövde. Cementa lämnar följande synpunkter på remissen avseende den klimatpolitiska vägvalsutredningens betänkande "Vägen till en klimatpositiv framtid" (diarienummer M2020/00166/KI).

Cementa välkomnar betänkandet som ger ett omfattande underlag till regeringen för att kunna fatta viktiga beslut i närtid, framför allt gällande etablering av fullskaliga lösningar för koldioxidavskiljning- och lagring (CCS). För att genomföra betänkandets förslag i närtid är det väsentligt att regeringen satsar på åtgärder som fullskaliga koldioxidavskiljningsanläggningar som har hög kostnadseffektivitet och hög permanens vad gäller växthusgasutsläppsminskningar. Det handlar även om goda förutsättningar att säkra industriell utveckling för framtiden som dels tjänar som en trygghet avseende materialförsörjning men även bidrar till regional och nationell utveckling och välfärd.

Behovet av CCS- och biogena CCS-anläggningar som kostnadseffektiva lösningar

IPCC, europeiska kommissionen och Sveriges nationella klimatmål understryker behovet av fullskaliga CCS- och biogena CCS-lösningar för att kunna nå de långsiktiga klimatmålen i linje med Parisavtalet. I april 2018 lämnade Cementa över en klimatfärdplan till regeringen inom ramen för initiativet Fossilfritt Sverige. Färdplanen redovisar Cements arbete med att uppnå vår nollvision för klimatutsläpp – dvs inga koldioxidutsläpp under produktens livslängd. En elementär grundsten i klimatfärdplanen är avskiljning och lagring av koldioxid (CCS) för att omhänderta de processrelaterade utsläppen som uppstår när kalkstenen hetas upp.

För att bygga en fullskalig koldioxidavskiljningsanläggning kommer betydande investeringar att behöva göras även om åtgärden som helhet är en för samhället mycket kostnadseffektiv klimatsatsning. En långsiktig samverkan mellan staten och industrin kommer att behövas för säkerställa att de kapitalintensiva projekten kommer till stånd. Trots de initialt höga kapitalkostnaderna påpekar utredningen att CCS är en mycket kostnadseffektiv åtgärd för de betydande mängder växthusgasutsläpp och biogena utsläpp som kommer att kunna fångas in på kort tid.

Stora möjligheter för CCS och bio-CCS från anläggningar med blandade utsläpp

Betänkandet konstaterar att det finns ett flertal stora industrianläggningar i Sverige bland annat inom cementindustrin som har en blandning av fossila och biogena utsläpp. För Cements del handlar det vid anläggningen på Gotland om cirka 1,6 miljoner ton fossila utsläpp och cirka 0,3 miljoner ton biogena utsläpp varje år givet dagens produktionsvolym. Framöver kommer potentialen för de biogena utsläppen att öka till cirka 0,5 miljoner ton per år vilket skulle utgöra ett viktigt bidrag till att uppnå målet om att fånga in 2 miljoner ton biogena utsläpp varje år som utredningen föreslår. Att främja utvecklingen av fullskaliga CCS-lösningar inom cementindustrin i synnerhet men även andra industrier erbjuder därför en unik möjlighet att minska de fossila utsläppen på ett betydande sätt samtidigt som dessa anläggningar kan fånga in stora mängder biogena utsläpp.

Samverkan med Norge är avgörande

Utredningen slår fast att de övergripande ramarna som behövs för både CCS och bio-CCS är desamma i form av infrastruktur för transport och lagring. Det är av ingen betydelse vad gäller

infrastruktur för transport och lagring om utsläppen är fossila eller biogena. Betänkandet noterar korrekt att det är lagring i Nordsjön som är tekniskt, miljö- och kostnadsmässigt mest angeläget. Dvs. det är den lagringsinfrastruktur som i tiden ligger närmast till hands och dessutom av geografiska skäl är högst lämpad. Den norska staten och det norska näringslivet vill samarbeta aktivt med den svenska staten och med det svenska näringslivet för att förverkliga fullskaliga CCS- och bio-CCS-projekt inom närtid. Det är viktigt för den svenska regeringen att vidta åtgärder skyndsamt för att kunna ta del av denna möjlighet inom en relativt kort tidsram. Geologisk lagring av koldioxid i Nordsjön är att betrakta som instrumentell för att de svenska klimatmålen ska kunna nås.

Cementas systerbolag i Norge, Norcem, har arbetat i över tio år med att utveckla en anläggning för koldioxidavskiljning vid cementfabriken i Brevik. Den norska regeringen väntas fatta ett beslut om finansiering för en fullskalig avskiljningsanläggning vid Brevikfabriken under hösten 2020. I Norge finns det en betydande erfarenhet och kompetens knutet till CCS-lösningar vilket innebär att den norska staten och det norska näringslivet har byggt upp en stor kunskap om olika tekniska, infrastrukturella och rättsliga frågor kring CCS. Svenska företag har, och i synnerhet Cementa, genom sitt systerbolag och moderbolag del av kunskaper på CCS-området och det är väsentligt att svenska myndigheter och beslutsfattare följer detta exempel på samarbete och samverkan över nationsgränser.

Cementa välkomnar förslaget om att Energimyndigheten bör etablera ett nationellt CCS-centrum för att bredda kunskapen om CCS i Sverige. Det finns ett bra tillfälle för den svenska staten och svenska myndigheter att kunna lära sig av de norska myndigheternas mångåriga arbete med CCS och inte minst utkristallisera hur en samverkan bör se ut. Samverkan mellan ansvariga myndigheter i Norge och Sverige är en viktig del i arbetet med att kunna få till stånd en fungerande CCS-lösning i Sverige med lagringsplatser i Norge. Energimyndigheten bör som samordnande myndighet också blicka mot övriga lagringsprojekt som är under etablering i Nordsjön för att bredda möjligheterna för lösningar knutet till svenska utsläpp.

Ett tydligt ställningstagande från den svenska regeringen angående ett CCS-samarbete med Norge skulle stödja den pågående politiska processen i Norge. Ett viktigt steg i detta arbete vore att teckna ett samarbetsavtal mellan Norge och Sverige för transport och lagring av utsläppen i Nordsjön. Ett samarbetsavtal är av juridisk betydelse och det skulle skicka en tydlig signal till norska och svenska företag om möjligheter för CCS och bio-CCS i närtid. En anslutning till Norges lagringsinfrastruktur skulle också bidra till att minska de totala kostnaderna för CCS-åtgärder vilket innebär att det blir ett ännu mer kostnadseffektivt sätt för att minska växthusgasutsläppen.

Andra policyområden behöver främja arbetet med CCS

Utredningen och flera expertanalyser har slagit fast att behovet av el kommer att öka väsentligt med fullskaliga CCS- och bio-CCS-anläggningar. CCS och bio-CCS kommer att ställa väsentliga krav på både de lokala elnäten där industrianläggningar befinner sig men också stamnätskapacitet. För Cementa är situationen med elförsörjningen mycket angelägen med Slitefabriken på Gotland som har drabbats hårt de senaste åren av regelbundna strömavbrott. Arbetet med att förstärka den gotländska elförsörjningen, både avseende fastlandsförbindelsen men även i relevanta delar av regionnätet måste påbörjas skyndsamt för att kunna nå en situation som medger fullskaliga CCS satsningar inom en 10-års period. En robust och konkurrenskraftig elförsörjning på Gotland är en grundförutsättning för att kunna bygga en fullskalig CCS-anläggning vid Slitefabriken.

Det politiska arbetet med att främja CCS och bio-CCS behöver också främjas, och inte hindras, av andra regelverk och tillståndsfrågor. Tillståndsprocesser skapar stor osäkerhet i verksamheten och det behöver säkerställas att anläggningar kan satsa på CCS eller bio-CCS utan att tillståndsprocesser

skall uppfattas som stora risker i sammanhanget. Både förutsägbarhet och tidseffektivitet måste uppnås för att risken ska minska från dagens situation.

Styrmedlen för att främja bio-CCS ska vara långsiktiga

Cementa välkomnar utredningens förslag på att främja bio-CCS inom närtid. Utredningen konstaterar att de övergripande ramarna för bio-CCS vad gäller transport, infrastruktur och lagring går hand i hand med vad som krävs för CCS-lösningar. Styrmedlen för att främja bio-CCS kommer därför också att främja arbetet med CCS i de industriäntläggningar som har blandade utsläpp som Cementas.

Förslaget på en omvänd auktionering är en intressant möjlighet men det fråntar inte behovet av ett visst ekonomiskt stöd under några år, för att utveckla anläggningar och testa i mindre skala innan en anläggning kan etableras som fångar in en tillräckligt stor volym för att generera en intäktström. Under de första åren kan regeringens andra initiativ som Industriklivet spela en viktig roll med att finansiera pilot- och demonstrationsprojekt. Det blir också viktigt för företagen att veta hur driftskostnader kan riskavlastas under en viss tid för att stora investeringar med en längre återbetalningstid – som bio-CCS och CCS-infrastruktur är – ska kunna motiveras.

Dessutom är det positivt om en omvänd auktionering har en längre tidsperiod på cirka 15-20 år för att skapa investeringssäkerhet för företagen. En översyn av styrmedel kan behövas men den bör göras på ett varsamt sätt för att inte skapa osäkerhet inför investeringsbeslut som baserar sig på mycket långsiktiga strategiska satsningar.

Offentlig upphandling är därtill ett mycket viktigt instrument som staten och regioner har för att skapa efterfrågan på klimatneutrala byggmaterial och även själva verka i linje med de uppsatta klimatmålen. Vi förutsätter att staten kommer ställa krav och ger uttryck för en betalningsvilja för denna typ av produkter knutet till samhällsbyggnadssektorn där betongbyggandet är helt centralt. Klimatkrav som stöttar CCS-lösningar bör utvecklas hand i hand med att övriga förutsättningar för denna typ av satsning kommer på plats, dvs. i dialog med industrin.

EU-påverkansarbete bör bedrivas men regeringens fokus ska vara i Norden

Cementa ser positivt på förslaget om att den svenska regeringen ska verka för ett gemensamt synsätt på bio-CCS inom EU. Det råder delade meningar inom EU om rollen som bio-CCS kan spela i klimatomställningen och det hindrar bland annat utformningen av ett tydligt EU-regelverk som främjar bio-CCS. Dessutom behöver det säkerställas att utformningen av EU:s utsläppshandelssystem och andra viktiga styrmedel är i linje med regeringens satsning på bio-CCS. Påverkansarbete på EU-nivå är en viktig faktor men det kommer att ta tid innan det leder till lagstiftning. Regeringens främsta fokus i närtid bör därför vara på arbetet med CCS och bio-CCS i Sverige tillsammans med den norska regeringen och det norska näringslivet.

Vid eventuella frågor vänligen kontakta Cementas hållbarhetschef, Karin Comstedt Webb (karin.comstedt.webb@heidelbergcement.com).

Magnus Ohlsson
VD
Cementa AB

Karin Comstedt Webb
Hållbarhetschef
HeidelbergCement Northern Europe